

10. Türkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: “Korkuyu Beklerken” örneđi¹

Celile Eren ÖKTEN²

Neslihan KARAKUŐ³

Mehmet Önder KARACAOĐLU⁴

İrem Naz ÇAP⁵

APA: Ökten, C. E. & Güven, U. & Karacaoğlu, M. Ö. & Çap, İ. N. (2022). Türkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: “Korkuyu Beklerken” örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 138-163. DOI: 10.29000/rumelide.1221657.

Öz

Türkçe derslerinin nihai amacı dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesidir. Bu becerilerin geliştirilmesinde en önemli yapı taşlarından biri sözcük öğretimidir. Sözcük öğretimi çalışmalarının çeşitli etkinlik ve materyallerle desteklenmesi öğretimin etkililiğinin ve kalıcılığının sağlanması açısından oldukça önemlidir. Edebî metinler ise kelime öğretim süreci için önemli materyallerden biridir. Araştırma kapsamında Türkçe öğretmeni adaylarının, Oğuz Atay’ın “*Korkuyu Beklerken*” (2017) adlı eserinde yer alan sekiz öyküde geçen metindilbilimsel yapı özellikleri ile bağlantılı sözcükleri belirlemeleri istenmiştir. Böylelikle metindilbilimsel ölçütlerin, sözcük öğretimine katkısı değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği programında lisans düzeyinde yürütölen Metindilbilim (zorunlu) dersini alan öğretmen adaylarının “*Beyaz Mantolu Adam, Unutulan, Korkuyu Beklerken, Bir Mektup, Ne Evet Ne Hayır, Tahta At, Babama Mektup, Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya*” öykülerinin küçük yapı, büyük yapı, üst yapı unsurlarına ilişkin tespitleri incelenmiştir. Öğrencilerin metindilbilimsel ölçütlere göre tespit ettikleri sözcükler tasnif edilerek tablolaştırılmış ve sıklık değerleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak sözcük öğretiminde metindilbilimsel ölçütlerle edebî metin kullanımının katkısı irdelenmiştir. Araştırma sonucunda metindilbilimsel ölçütlerin özellikle postmodern edebî metinlerde geçen söz varlığının anlaşılmasına katkı sağladığı; böylece postmodern metnin metindilbilimsel yapı unsurlarını destekleyen söz varlığının, metni anlama-yorumlama sürecine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sözcük öğretimi, metindilbilim, postmodern hikâye, Korkuyu Beklerken.

¹ Bu çalışma, yürütücölüğünü Doç. Dr. Celile Eren Ökten’in yaptığı “Türkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: ‘Korkuyu Beklerken’ örneği” başlıklı Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinasyon Birimi - Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü (İstanbul, Türkiye), celileokten@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5541-648X [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 17.10.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1221657]

³ Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Türkçe Eğitimi Bölümü (İstanbul, Türkiye), neslihankarakush@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7808-1099

⁴ (Sorumlu Yazar) Uzman Öğretmen, MEB (Manisa, Türkiye) / Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (İstanbul, Türkiye), mehmetonder25@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4461-6021

⁵ Öğr. Gör., Nişantaşı Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (İstanbul, Türkiye) / Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (İstanbul, Türkiye), capiremnaz@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0831-6969

Adres

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

The importance of literary texts in Turkish teacher candidates' determination of vocabulary teaching strategies: The case of "Korkuyu Beklerken"

Abstract

The ultimate aim of Turkish lessons is to develop the four basic language skills of listening, speaking, reading and writing. One of the most important building blocks in the development of these skills is vocabulary teaching. Supporting vocabulary teaching activities with various activities and materials is very important in terms of ensuring the effectiveness and permanence of teaching. Literary texts are one of the important materials for vocabulary teaching process. Within the scope of the research, prospective Turkish teachers were asked to identify the words related to the text linguistic structure features in eight stories in Oğuz Atay's "Korkuyu Beklerken" (2017). Thus, the contribution of text linguistic criteria to vocabulary teaching was evaluated. Within the scope of the research, in the spring semester of the 2021-2022 academic year, the determinations of the pre-service teachers who took the Text Linguistics (compulsory) course carried out at the undergraduate level in Yıldız Technical University Faculty of Education, Turkish Language Teaching Program in the spring semester of the 2021-2022 academic year regarding the small structure, large structure and superstructure elements of the stories "Beyaz Mantolu Adam, Unutulan, Korkuyu Beklerken, Bir Mektup, Ne Evet Ne Hayır, Tahta At, Babama Mektup, Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya" were examined. The words identified by the students according to the text linguistic criteria were classified and tabulated and frequency values were determined. Based on the findings, the contribution of using literary texts with text linguistic criteria in vocabulary teaching was analyzed. As a result of the research, it was concluded that text linguistic criteria contributed to the understanding of the vocabulary especially in postmodern literary texts; thus, the vocabulary supporting the text linguistic structure elements of the postmodern text contributed to the process of understanding and interpreting the text.

Keywords: Vocabulary teaching, text linguistics, postmodern story, Korkuyu Beklerken.

1. Giriş

1.1. Sözcük ve sözcük öğretimine genel bakış

Diller sesleri simgeleyen harflerden oluşan alfabelere sahiptir. Bu alfabelerde yer alan harfler birleşerek sözcükleri, sözcükler söz öbeklerini ve cümleleri, cümleler de dilin yazılı/sözlü eserleri olan metinleri oluşturur. Korkmaz'a (2003, 6) göre sözcük bir veya birden çok ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belli kavramlara karşılık olan somut veya soyut söz kalıpları, soyut ve somut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleridir. Akyol'a göre (1997) ise sözcükler düşüncenin hafızada depolanmış şeklidir. Sözcüğe ilişkin tanımlardan yola çıkılarak sözcüğün "ifade ve düşüncenin oluşmasını sağlayan gizil bir güç" olduğunu söylemek mümkündür. Sözcük öğretimi ise bu sürecin ana dili edinimi ile başlayan ve her bireyin ömrü boyunca devam eden bir yolculuktur. Zira birey ilk sözcüklerinden son sözüne kadar yeni sözcükler duyma, alma, anlama; bunları öğrenme, kullanma, ifade etme süreci yaşar. İlk sözcük öğreticisi olan ebeveynler ve aile bireylerinden sonra öğretmenler, arkadaşlar, sosyal iletişim içerisinde olan kişiler, televizyon, sosyal medya, kitaplar ve dergiler sözcük öğretimi sürecinin aktörleridir.

Söz varlığı genel olarak "dildeki sözcükler"; özel olarak da "bir dili meydan getiren ikilemeler, deyimler, atasözleri, terimler, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler ve çeviri sözcükler" şeklinde ifade edilmektedir (Baş,

2011; İpek Eğilmez, 2010). Türkçe Sözlük'te (2009) ise söz varlığı "bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, sözcük kadrosu, vokabüler" olarak yer almaktadır. Oysa bir dildeki sözcüklerin tamamı ile bir bireyin bildiği bütün sözcükler birbirinden farklı kavramları ifade etmektedir (Uyar, 2012). Bu bağlamda Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu (2010, s.148) dillerin sahip olduğu sözcüklerin tümüne söz varlığı, bireylerin sahip olduğu sözcük dağarcığına da kişisel söz varlığı denmesini uygun bulmaktadır. Özalp (2011, s.4) ise kişinin bir dildeki bildiği sözcüklerin kişisel sözcük servetini, bir dildeki bütün sözcüklerin ise milli sözcük servetini ifade ettiğini belirtmektedir. Yani söz varlığı bireylerin sahip oldukları sözcük hazinesini içerirken sözcük bilgisi sözcüklerin farklı anlamlarını (eş, zıt, sestış) ve farklı anlam ilişkilerinde bulunmalarını (gerçek, mecaz, terim) bilmelerini ve bağlama göre kazandıkları anlamları belirlemelerini içermektedir. Dolayısıyla sözcük bilgisine sahip olan kişiler söz varlıklarını daha kolay bir biçimde zenginleştirebilir ve dili etkili kullanabilirler (Deniz, 2017, s.35). Bu bağlamda söz varlığı bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, sözcük dağarcığı, sözcük hazinesi olarak tanımlanabilecektir. Söz dağarcığı ise bir dilde kullanılan veya bir kimsenin bildiği, kullandığı sözlerin bütünü olarak ifade edilebilmektedir.

Bir sözcüğü bilmek sözcüğü doğru telaffuz edebilmek, cümle içinde anlamlı olarak kullanabilmek, bir sözcükten yeni sözcükler üretebilmek için kökünden yeni sözcükler türetebilmek veya gövdesinden eklerini çıkarabilmek, sözcüğün ne anlama geldiğini bilmektir. Esasında bu boyutları bilmek aynı zamanda sözcüğün fonolojik, sözdizimsel, morfolojik ve semantik kapsamlarını bilmek anlamına da gelmektedir (Randall, 2007; Akt. Demirekin, 2017, s.26). Sözcüğün öğrenilmesi bu sürecin ardından hem anlama dayalı bir kurguyu belirli kurallar çerçevesinde sağlamayı hem de bu sözcükleri çeşitli ilişkiler ile gruplandırabilmeyi de beraberinde getirmelidir. Demir (2017, 26) sözdizimini, biçimsel bilgiyi ve anlam bilimini ilgilendiren bir konu olan sözcük çeşitlerini kullanılan alanın bakış açısındaki ölçütlere göre gruplandırır. Sözcükleri gruplara ayırırken hangi sözcük çeşidi başlığı altında yer alacağına karar vermek için sözcüklerin anlamlarını inceleyen "anlam bilimsel ölçüt", sözcüklerin tümce ya da söylemde dili kullanan bireylerin amacına göre yerine getirdikleri vazifeleri temel alan "işlevsel ölçüt", sözcükle ilgili biçimbilimsel deliller ve sözcüklerin dizimsel özelliklerine bakarak ait oldukları çeşitleri bulmaya yarayan "dil bilimsel ölçütler" mevcuttur (Sebzecioğlu, 2016). Demir ve Yılmaz (2012) ise sözcükleri işlevsel bakımdan gruplandırarak isim soylu sözcükler, edat soylu sözcükler ve fiiller olmak üzere üç temel gruba ayırmışlardır. İsim soylu sözcükler ise cümle içerisindeki görev ve anlamlarına göre isimler, zarflar, sıfatlar ve zamirler olarak dört ana gruba ayrılmıştır. Bu sözcüklerin, söz gruplarının öğretiminde dilbilgisine dayalı ayrımlarla birlikte anlam temelli ayrımlarda dikkate alınmakta ve ders materyalleri hazırlanırken bu hususlara dikkat edilmektedir.

Sözcük öğretimi, temel dil becerilerinin edinimi sürecinde en temel amaçlardan biridir. Alanyazınında yapılan araştırmalarda sözcük öğretimiyle alakalı bazı terimler karşımıza çıkmaktadır. Schmitt (2008, 333) bu terimlerden sözcük derinliğinin (vocabulary depth) sözcük genişliği (vocabulary size) kadar önemli olduğunu ifade etmiştir. Ancak günümüzde sözcüğün anlamının bilinmesi yeterli görülmektedir. Buna rağmen dikkat edilmesi gereken husus bir sözcüğün öğrenilebilmesi ve doğru, etkili biçimde kullanılması için sözcüğe ilişkin anlamsal ve biçimsel bağlantıların da öğrenilmesi gerektiğidir. Öğretmen/öğretmen adayı sözcük yaygınlığından çok sözcük zenginliği üzerinde durmalı (Karatay, 2007, s.145), geliştireceği etkinliklerde de bu durumu dikkate almalıdır. Karatay (2007, s.145-146) bu kavramları "öğrencinin verilen sözcüğün birden çok anlamını bilmesi sözcük derinliğini; verilen anlamlar arasından cümle ortamı için uygun olanı seçebilmesi ise sözcük esnekliğini ifade eder." şeklinde tanımlamaktadır. Sözcük hazinesi "etkili bir iletişim için bilinmesi gerekli sözcükler" bütünüdür (Dwyer & Neuman, 2009). Sözcük dağarcığı zengin bireyler ise okuduğunu ve dinlediğini anlayan, bunu çevresine yazılı ve sözlü olarak anlatan ve böylece etkili iletişim becerilerine sahip olan

kişilerdir (Duran & Bitir, 2017, s.71). Sahip olunan sözcük dağarcığı bireyin hem eğitim hayatını hem de sosyal hayatını etkileyen önemli bir unsurdur. Wilkins (1972, s.111) ise sözcük öğrenmenin önemini şu şekilde ifade etmektedir: Dil bilgisi olmadan çok az şey aktarılabılır ancak sözcükler olmadan hiçbir şey aktarılamaz. Doğan (2014) ikinci bir dil öğrenilirken sahip olunan sözcük sayısının kısıtlı olduğu ve cümle oluşturmada zorlanıldığı durumlarda sözcük hazinesinin öneminin çok net bir şekilde görülebileceğini ifade etmiştir. Dil ediniminde sözcük hazinesinin önemi "sözcük bilgisi yabancı dil öğretiminde amaç değil dört temel beceri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişmesini sağlayan araçtır" şeklinde aktarılmıştır (Nation, 2001). Gass (1999) ise "yeni bir dil öğrenmenin yeni sözcükler öğrenme" anlamına geldiğini söyler. Hulstijn vd. (2005) tarafından yeni bir dil öğrenen öğrencinin metinde anlamını bilmediği sözcüklerle karşılaşmasının metnin anlaşılması konusunda ciddi problemler oluşturduğu fikri savunulmaktadır. Cellier (2008) ve Vancomelbeke (2004) ise sözcükler öğrencilerin evreni ve çevreyi anlamlandırma, zihinde canlandırma, fikirleri inceleme ve düzenleme, daha başarılı iletişim kurma ve sosyalleşme aşamalarına büyük katkı sunar (Akt. Güneş, 2013)

Sözcük bilgisinin biçim boyutu yazılı, sözlü ve sözcük bölümleri olarak üç boyutta ele alınmaktadır. Alıcı dil ve üretici dilde sözcüğün algılanması farklılık göstermektedir. Anlam boyutunda biçim ve anlam, kavramlar ve göndergeler ile çağrışımlar alıcı ve üretici dilde farklı şekilde ayrılmaktadır. Kullanım alanında ise dil bilimsel işlevler, eş dizimlilik ve kullanımdaki sınırlılık dikkat çekmektedir. David H. Russel, sözcük bilgisini üç boyutta tanımlar:

- Derinlik (sözcüklerin çeşitli anlamlarını bilmek ve duruca anlamak)
- Genişlik (çeşitli konularda sözcükler bilmek)
- Ağırlık (bir konuda çok sözcük bilmek).

Bu boyutlar, çocuklar büyüdükçe, yetişme yoluna göre ilerleyip genişler (Akt. Göğüş, 1978, s.360).

1.2. Metindilbilim ve metnin yapı unsurları

Metni oluşturan sözcüklerin ve tümcelerin kendilerinden önceki ve sonraki sözcüklerle kurdukları dil bilgisine dayalı bağıntılar metnin küçük ölçekli yapısı ile ilgilidir. Tümcelerin birbirlerine eklenerek bir metin oluşmasını sağlayan yinelemeler, ön gönderim ve art gönderimler, örtük anlatımlar, eksiltili yapılar, tümceler arası bağıntı öğeleri gibi ölçütler doğrudan metnin küçük ölçekli yapısıyla ilgilidir. Metni oluşturan bu ölçütler bağlaşıklık olarak adlandırılır (Torusdağ & Aydın, 2014). Bağlaşıklık, metni oluşturan yapıların dilsel bütünlük sağlayacak biçimde birbirlerine bağlanmaları anlamına gelmektedir. Bağlaşıklık, "sözcüksel bağlaşıklık" ve "dilbilgisel bağlaşıklık" olmak üzere iki başlık altında ele alınır (Halliday ve Hasan, 1976, Akt. Güneş, 2013).

Görsel 1. Küçük yapı unsurları

Dil bilgisel bağlaşıklık, Halliday-Hasan (1976) ve Beaugrande-Dressler'e (1981) göre; "gönderim, değiştirim, eksilti, bağlaçlar, koşutluk, zaman ve görünüş, işlevsel tümce yapısı (devrik tümce)" gibi dil düzenekleri ile sağlanır. Aynı, benzer ve zıt anlamlı sözcüklerin kullanımı veya alt-üst anlamlılık ilişkisi bulunan sözcüklerin kullanımı ile metinde sağlanan bağdaştırma yolu, sözcüksel bağlaşıklık (lexical cohesion) olarak bilinmektedir. Metin içinde geçen sözcüklerin aynı, eş anlamlı veya yakın anlamlı sözcüklerle, üst terim-altanlamlılık ilişkisi içeren sözcüklerle ya da aynı kavram alanından sözcükler kullanılarak yinelemesi ile oluşturulur (Akt. Dilidüzgün, 2008).

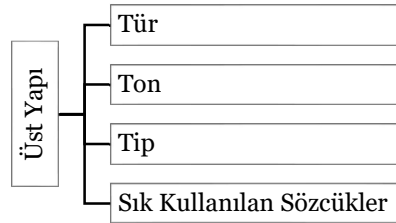
Metnin büyük yapısının incelenmesinde tutarlılığın yanı sıra, metnin anlamı, niyet, bilgi toplama, kabul edilebilirlik, yerlemlenme, özetleme, anlatısal metinlerin incelenmesi, anlatının oluşumu ve genel izlem gibi ilişkilere de bakılması gerekmektedir. Bu bağlamda büyük yapı, diğer bir adlandırmayla bağdaşıklık/tutarlılık, şu bölümleri içermektedir: işlev (amacı, özgünlüğü), başlık, konu, anahtar sözcükler, konu tümcesi/ana düşünce tümcesi, içerik şeması (giriş-gelişme-sonuç), konu değişimi belirleyicileri, biçem (üslup-yazarın dili kullanım şekli, sözdizimsel ve anlamsal biçem), anlatıcı bakış açısı/odaklayım, özet, sonuç tümcesi, örge/izlek (tema) (Günay, 2007; Torusdağ & Aydın, 2014).

Görsel 2. Büyük yapı unsurları

Üst yapı bölümünde ise metinler; ton, tip ve türlerine göre sınıflandırılmıştır. Metnin tonu; yazarın okuyucuda üzüntü, heyecan, sevinç, coşku gibi ruhsal etkiler oluşturmak için kullandığı özelliklerdir. Metnin genel özelliğini, daha genel metin ulamlarını belirten metnin tipi; yazarın niyetine (metnin işlevine) ve yazarın metni düzenleyişine bağlıdır (Günay, 2007; İltar & Açık, 2019, s.318).

Günay, metin tonlarını öğretici, esenlikli, içsel, dokunaklı, dramatik, ağıltısal, destansı, düşlemsel, kalem kavgasına yatkın ve gülünç olmak üzere bölümlere ayırır. Günay'a göre metin tonu, bir sözeleme sorundur. Bu noktada söylemin hangi bağlamda üretildiği veya vericinin ruhsal durumunu ve dil kullanımını bilmek önemlidir. Metin tonu belirlenirken kimi zaman duyguların karşılığı olan sözcükler açıkça belirtilirken kimi zaman sözcük, tümce ve paragraflardaki anlamın yorumlanması gerekir (Günay, Karagöz & Oryaşın, 2014, s.113-114).

Görsel 3. Üst yapı unsurları

Metnin türü ise metinlerin kullanılmış oldukları iletişim ortamlarına ve sosyal bağlamlara bağlı olarak yapısal ve söylemsel özellikler taşımaktadır. Başka bir deyişle metin türü, aslında sosyal bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Dilidüzgün 2017; akt. Korkmaz, 2019, s.101). Metin türü olarak da

özyaşamöyküsel, öğretici, işsel, mektup, aytamlık, polemik, olağanüstü düşlemsel, destansı, romanesk, ağıltısal, gülmece ve dramatik olmak üzere on iki farklı türden söz edilmektedir.

Metin tipi ise bazı ortak yönlerle ilgili sınıflandırılmış metnin genel özelliğini belirtir. Anlatsal, betimleyici, açıklayıcı, önceden haber verici, kanıtlayıcı, söyleşimsel, buyurucu ve sözbilimsel olmak üzere sekiz metin tipi verilmektedir (Günay, 2017; akt. Korkmaz, 2019, s.102).

1.3. Sözcük öğretimi stratejileri belirleme açısından edebî metinlerin kullanımı

Sözcük öğretimi sürecinde metinler önem taşımaktadır. Metinlerin kullanımı ile yürütülen süreç farklı etkinliklerle desteklenmektedir. Öğretmenler çocuğun/öğrencinin yaş, duyuşsal ve duygusal gelişim, öğrenme stilleri ve hızı gibi durumlarını dikkate alarak bu süreci yürütmektedir. Sözcük öğretimi sürecinde kazanımlar dikkate alınmakta, sözcük öğretiminin genel amacına uygun tasarımlar tercih edilmektedir.

- Sözcük öğretiminde metindilbilimsel ölçütlerin anlama-yorumlama sürecine katkısı nedir?
- Öğretmen adaylarının, postmodern edebî metinlerdeki metindilbilimsel yapı özelliklerine ilişkin tespitleri nelerdir?

Türkçe öğretmeni adaylarının edebî metinlere dayalı sözcük öğretim süreçlerini ve metindilbilimsel açıdan metinlerin küçük yapı, büyük ve üstyapı unsurlarına ilişkin bulguları incelemeyi amaçlayan bu araştırmada; Türkçe öğretmeni adaylarının hangi sözcük öğretim stratejilerinden yararlandıkları, okuma-anlama becerisini destekleyen ne gibi bağlamsal teknikleri kullandıkları belirlenerek öğretim becerilerini geliştirmeleri hedeflenmiştir.

Araştırmada 2021-2022 eğitim öğretim yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programında lisans düzeyinde metindilbilim dersini alan öğretmen adaylarının edebî metinlerle sözcük öğretimi etkinliklerine yönelik tespitleri; bu metinler bağlamındaki tespitlerinden hareketle Oğuz Atay'ın “*Korkuyu Beklerken*” adlı eserinin küçük yapı, büyük yapı ve üst yapı unsurları incelenmiştir.

2. Yöntem

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak sürdürülmüştür. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarından toplanan veriler “durum çalışması” olarak derlenmiştir. Oğuz Atay'a ait “*Korkuyu Beklerken*” adlı eser metindilbilimsel yapı unsurlarının belirlenmesi için öğretmen adaylarına verilmiştir. Öğretmen adayı olan eğitim fakültesi öğrencileri bu öykülere ilişkin metindilbilimsel yapı özelliklerini belirleyerek MS Powerpoint sunumu hâline getirmişlerdir. Öğretmen adaylarının metindilbilimsel açıdan incelediği Oğuz Atay'a ait “*Korkuyu Beklerken*” adlı eserde yer alan sekiz öykü ise şunlardır:

- Beyaz Mantolu Adam
- Unutulan
- Korkuyu Beklerken
- Bir Mektup
- Ne Evet Ne Hayır
- Tahta At
- Babama Mektup

- Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya

Araştırmanın çalışma grubunu Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim dalında 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde yürütülen metindilbilim dersini alan 60 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının hazırladığı çalışmalar öncelikle öykü dağılımına göre tasnif edilmiştir. Ardından öykülere ilişkin tespitler doküman incelemesi ile ele alınarak analiz edilmiştir. Öykü incelemelerinde öykülere ait küçük yapı, büyük yapı ve üst yapı unsurlarına dayalı tespitlerin sıklık frekansları belirlenmiş, sınıflandırılmıştır. Elde edilen bu veriler somut hâle getirilerek tablolaştırılmıştır.

Araştırma Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinasyon Birimi tarafından 2022 yılı SBA-4728 numarasıyla “Sosyal Bilimler-Genel Araştırma Projesi” olarak desteklenmiştir. Araştırma için Yıldız Teknik Üniversitesi Akademik Etik Kurulundan 24.06.2021 tarih ve 2021/04 sayılı etik izin alınmıştır.

3. Bulgular

3.1. “Beyaz Mantolu Adam” öyküsüne ilişkin bulgular

“Beyaz Mantolu Adam” öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Yineleme	21 manken, cami, manto, adam, sokak, başarısız, para, dilenci
Eşdizimsel Örüntüleme	26 cami, minare, kubbe (en çok geçen), dilenme, parasızlık (en çok geçen), başarısızlık, manken, kukla, dilenmek, manto, iş, parmaklıklık pencere, avlu
Gönderim	46 beyaz mantolu adam, cami, deli, hamal, yoğurtçu, tombalacı, ihtiyar, dilenci
Eksilti	1 Cami
Örtük Anlatım	5 İntihar, oyun, manto, yalnız adam, dilenci
Değiştirim	1 kemer takmak (öyle)
Bağıntı Ögeleri	26 hatta (en çok geçen), belki, fakat (en çok geçen), sonra (en çok geçen), rağmen, ve (en çok geçen), ne ... ne, ya da, ayrıca

Tablo 1. “Beyaz Mantolu Adam” Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 1 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=46$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları *Eksilti* ($f=1$) ve *Değiştirim* ($f=1$) iken *Benzerlik/Koşutluk*, *İşlevsel Tümce Yapısı*, *Zaman/Kip* unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılamamıştır.

“Beyaz Mantolu Adam” öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Başlık	34 içerikle örtüşmekte (en çok geçen), içerikle tam uyuşmamakta ana karakterinden başlığı almıştır
Bişem/Odaklayım	18 doğrudan aktarım, devrik cümle, soru ve ünlem cümlesi, argo tabirler (en çok geçen), sıfır odaklayım, söz sanatları, bağlaç, dış odaklayım (en çok geçen), kalıp sözler (beddua)
Örge/İzlek	14 yalnızlık, topluluk, kalabalık, ölüm, giyim, birey ve toplum çatışması, topluma yabancılaşma, yalnızlık, kaçış, bireyin toplum nazarında kendisiyle hesaplaşması, kendini cezalandırmak (intihar), modern dünyadaki insanın buhran ve çıkmazı, içselleşme, aykırılık (en çok geçen), fakirlik, başarısızlık
Anlatıcı Bakış Açısı	22 gözlemci, dış odaklayım (en çok geçen), üçüncü tekil anlatıcı, sıfır odaklayım
Anahtar Sözcükler	10 beyaz mantolu adam, dilenci, kalabalık, başarısızlık, sessizlik, parasızlık, yalnız, korkmak, gülümseme, manto (en çok geçen) başarısız, turist, dilenmek, para, ihtiyar, cami

Tablo 2. “Beyaz Mantolu Adam” Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 2 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=34$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken tam uyuşmadığına yönelik tespitler de bulunmaktadır. Bunun dışında anlatıcı unsurunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bu farklılıklar *gözlemci* ve *dış odaklayım* ekseninde yoğunlaşmaktadır.

“Beyaz Mantolu Adam” öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir:

Üst Yapı	
	<i>f</i>
Tür	45 anlatsal metin (en çok geçen), anlatsal metin/öykü, anlatsal metin/betimleyici, hikâye
Ton	46 dramatik (en çok geçen), dokunaklı (en çok geçen), müphemlik, içsel, ötekileştirme, çıkar sağlama, yalnızlık, topluma aykırılık, duygusal, gülmece, ağlatsal, kargaşa
Tip	44 öyküleyici (en çok geçen), hikâye, betimleyici, anlatsal, etkileyici
Sık Kullanılan Sözcükler	7 manto (en çok geçen), dilenmek, cami, kalabalık, vitrin, manken, kemer, yalnızlık, çaresizlik, yabancılaşma, farklılık, birey, toplum, aidiyet, ötekileştirme, çatışma, başarısız, turist, Allah belanı versin, boş ver abi, kendini yutturmaya çalışıyor, ilgisini çekmek, yalnız, tezgah, dilenci, ihtiyar

Tablo 3. “Beyaz Mantolu Adam” Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 3 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ile ilgili tespitlerde dir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *dramatik*, *duygusal* kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde anlatsal, hikâye, öykü gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.2. "Unutulan" öyküsüne ilişkin bulgular

"Unutulan" öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Yineleme	23 tuvalet, elbise, çok daha önce, haklı, el feneri, fener (en çok geçen), kavga, çatışma, resim, halde, düşünmek, ayakkabı, torba, ölmek, pis, pasaklı, unutmam, iyi, kötü, sonra
Eşdizimsel Örüntüleme	18 tavan arası motifi toz, örümcek, karanlık, böcek (en çok geçen), kol, diz, parmak, ışık, fener, aydınlık, tuvalet, balo, gece, dans etmek, unutmak, motifi tozlanmak, örümcek, tavan arası, organ motifi, diz, diş, ayak, sol el, kalp, deri, göğüs, göz
Gönderim	45 koca, tavan arası (en çok geçen), eski sevgili (en çok geçen), kadın, resim, kitaplar
Eksilti	1 deri
Örtük Anlatım	3 ölüm, manto, kendi, kadın
Değiştirim	3 mor ayakkabı (birini), pislik ve pasaklılık içinde çırpındım (böylece), her şeyi söylerdi (öyle)
Bağıntı Ögeleri	33 sonra (en çok geçen), çünkü, fakat (en çok geçen), ve, de, ama, ancak, belki, ne... ne, rağmen

Tablo 4. "Unutulan" Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 4 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=45$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Eksilti* ($f=1$) olarak görülmüştür. *Benzerlik/Koşutluk*, *İşlevsel Tümce Yapısı*, *Zaman/Kip* unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılmamıştır.

"Unutulan" öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Başlık	38 içerikle örtüşmekte (en çok geçen), içerikle tam örtüşmemekte, başlık anlamlı ancak metin ile ilgili bilgi vermemekte
Biçem/Odaklayım	20 dış odaklayım, sade dil, doğrudan anlatım, sıfır odaklayım (en çok geçen), gözlemci, birden çok bakış açısı, eksilti cümle, ünlem ve soru cümlesi (en çok geçen), yineleme (en çok geçen), benzetme, kalıp söz, bağlaç, iç odaklayım
Örge/İzlek	6 tavan arası, telaş, koşuşturma, eski sevgili, gerçek, ölüm (en çok geçen), zaman, mutsuzluk, pişmanlık, düşünce, düşünmek aşk, sevgi, unutmak, tutunma, yabancılaşma, uzaklaşma, tutunamayan
Anlatıcı Bakış Açısı	22 kahraman, gözlemci (en çok geçen), hâkim bakış açısı, iç monolog, sıfır odaklayım, iç odaklayım (en çok geçen), dış odaklayım
Anahtar Sözcükler	11 unutulan, tavan arası (en çok geçen), eski sevgili, fotoğraflar, el feneri, resim (en çok geçen), unutmak (en çok geçen), mutsuzluk, yalnız, ölüm (en çok geçen), korku, karanlık, sevgili, kitap, fener, hatırlamak, meraksızlık, küflenmiş, buruşmuş, pislik ve pasaklılık

Tablo 5. "Unutulan" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 5 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=38$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken metnin ilgili bilgi verilmediğine dair tespitler de bulunmaktadır. Bunun dışında anlatıcı unsurunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bu

rkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: “Korkuyu Beklerken” örneği / Ökten, C. E. & Karakuş, N. & Karacaoğlu, M. Ö. & Çap, İ. N.

farklılıklar gözlemci ve iç odaklıyım ekseninde yoğunlaşmaktadır. *İşlev, Sonuç Cümlesi, Ana Düşünce Cümlesi, Konu Değişim Belirleyicileri, Konu, Bağını Ögeleri, İçerik Şeması, Ana Duygu* başlıklarında ise bulguya rastlanılmamıştır.

“Unutulan” öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir:

Üst Yapı	
	<i>f</i>
Tür	45 anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal (en çok geçen), anlatısal metin/öykü, anlatısal metin/betimleyici, hikâye, öykü öyküleyici
Ton	46 dramatik (en çok geçen), dokunaklı (en çok geçen), ağılatısal, içsel (en çok geçen), çaresizlik, endişeli, içsel ve dokunaklı, üzüntü, mutsuz, telaş, karamsar ruh hali, yabancılaşma, düşlemsel
Tip	44 öyküleyici (en çok geçen), hikâye, betimleyici, anlatısal, etkileyici, öyküleyici ve betimleyici
Sık Kullanılan Sözcükler	7 tavan arası (en çok geçen), toz, resim (en çok geçen), el feneri eski, karanlık, sevgili (en çok geçen), kitap, sandık, düşünce, korku, yalnızlık, değer, yaşam temposu, aşk, unutulmak, hatırlamak, ölmek (en çok geçen), Aman ya Rabbi!, Aman Allah’ım!, ne yazık, cesaret etmek, çok şahane, gülümsemek

Tablo 6. “Unutulan” Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 6 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ile ilgili tespitlerde dir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *dramatik, duygusal* kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde anlatısal, hikâye, öykü gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.3. “Korkuyu Beklerken” öyküsüne ilişkin bulgular

“Korkuyu Beklerken” öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Yineleme	31 Balzac, Stendal, Zola, Kafka, Aristo, Platon, romantik, realist, kitap, devlet, nazariye, kalemim, gizli, korku, korkmak, mektup (en çok geçen), kuzey, güney, köpek (en çok geçen), dil, çünkü (en çok geçen), belli belirsiz (en çok geçen), ölmek, yalnız, gıcırta, suç, mezhep, önce, sonra
Eşdizimsel Örüntüleme	21 koridor, tamdık, eşya, raf, oda, kapı, anahtar, vazo, çakmak, tuvalet, kitap, salon, heykel, sigara tablası, sigara, ayakkabı, beyefendi, efendim, üstadım, ustam, karalamak, yazı, dil, virgül, nokta, ünlem (en çok geçen), evde bulunan eşyalar ile örüntüleme; bozuk çakmak, vazo, anahtar, zarf, mektup; okuma yazma, postacı, yazısız, pulsuz, damgasız, zarf (en çok geçen), anahtar; anahtar deliği, ters tarafa çevirmek, kilit, kapı, tokmak, kapının dili, doktora, doçent, profesör, öğretim üyesi, otlar, ağaçlar, tarlalar, mutlakiyet, meşrutiyet, cumhuriyet, endişe, adımlarını sıklaştırmak, korkmak, gerginlik, kapı; anahtar, dil, tokmak, kilit, sokak; köpek, ev, çöp tenekesi
Gönderim	43 küçük bir defter, ikramiye, köpek (en çok geçen), arkadaş, zarf (en çok geçen), yabancı ülke temsilcileri, öğretim üyesi, motosikletli bakkal, cep defteri, hizmetçi
Örtük Anlatım	7 yüksek düşünceleri anlamayacak kimseler, bilgi görgü, karakterin maddi durumunun iyi olmaması (en çok geçen), havlayan köpek ısırmaz, toplumla barışını

		sağlayamamış bir adamın, kendisine has düşüncesi, sözcüğü, cümlesi olmadığı mesajı
Değiştirim	6	bir iki ifadesi (onların), köpeklerin havlayıp anlatıcının peşine takılması (böyle) (en çok geçen), kapı tokmağının çevirmeden açılması (öyle)
Bağıntı Ögeleri	30	sonra, çünkü (en çok geçen), fakat (en çok geçen), ve, belki, demek ki, rağmen, ya da (en çok geçen), bu nedenle

Tablo 7. "Korkuyu Beklerken" Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 7 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=43$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları *Değiştirim* ($f=6$) ve *Örtük Anlatım* ($f=7$) iken *Eksilti*, *İşlevsel Cümle Yapıları*, *Zaman/Kip*, *Benzerlik/Koşutluk* unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılmamıştır.

"Korkuyu Beklerken" öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı		
	<i>f</i>	
Başlık	38	içerikle örtüşmekte (en çok geçen), içerikle tam örtüşmemekte, içerikle uyuşmakta ancak içerikle ilgili tam olarak bilgi vermemekte
İşlev	23	iç odaklayım (en çok geçen), doğrudan anlatım, sade ve yalın dil, soru tümcesi, birinci tekil ağız, eksiltili cümle, söz sanatı (en çok geçen), argo tabir (en çok geçen), bağlaç, deyim, atasözü, kalıp sözler
Örge/İzlek	14	yalnızlık (en çok geçen), korku, bilinmezlik, topluma yabancılaşma, korku, içselleşme, uyumsuzluk, yalnızlık (en çok geçen), ölüm, beklemek, "sahip olunan korkulardan kaçarak hiçbir yere varamayız, korkulardan kurtulmanın en iyi yolu korkulardan kaçmak değil onunla karşı karşıya gelmektir."
Anlatıcı Bakış Açısı	17	kahraman (en çok geçen), iç odaklayım, birinci tekil kişi (en çok geçen)
Anahtar Sözcükler	15	Ubor Metenga, örgüt, mektup (en çok geçen), ölü diller uzmanı, çek, korku (en çok geçen), köpek (en çok geçen), yalnızlık (en çok geçen), sigara (en çok geçen), mezhep (en çok geçen), kötülük (en çok geçen), kasvet (en çok geçen), ümitsizlik, ölüm, ihtiyat, dil, zarf, yabancı, gariplik
Bağıntı Ögeleri	1	ancak, ve, daha, yalnız

Tablo 8. "Korkuyu Beklerken" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 8 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=38$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken metinle uyumadığına dair tespitler de bulunmaktadır. Bunun dışında anahtar sözcük belirlemede çeşitlilik fazladır. Bu çeşitlilik içerisinde sıklık gösteren "mektup, korku, köpek, mezhep, kasvet ve kötülük" sözcükleridir. *Biçem/Odaklayım*, *Sonuç Cümlesi*, *Ana Düşünce Cümlesi*, *Konu Değişim Belirleyicileri*, *İçerik Şeması*, *Ana Duygu*, *Konu başlıklarında* bulguya rastlanılmamıştır.

"Korkuyu Beklerken" öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir:

rkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: “Korkuyu Beklerken” örneği / Ökten, C. E. & Karakuş, N. & Karacaoğlu, M. Ö. & Çap, İ. N.

Üst Yapı

	<i>f</i>	
Tür	44	anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal (en çok geçen), anlatısal metin/hikâye, açıklama, hikâye (en çok geçen), öykü betimleyici, bilgilendirici
Ton	47	içsel (en çok geçen), dramatik (en çok geçen), güldürü, gülmece, içsel ve dokunaklı (en çok geçen), endişe, karamsar ruh hali, yalnızlaşma, içsel, dramatik, düşlemsel metin, içsel ve düşlemsel, şaşırma ve yalnızlık, eleştiri, beğenmeme, kızgınlık ve sinirlilik, ikna/ispatlayıcı/öğretici, içsel, öğretici, kaygı, korku
Tip	44	öyküleyici (en çok geçen), anlatısal (en çok geçen), bilgi akışı sağlayan, hikâye, betimleyici, korku dolu
Sık Kullanılan Sözcükler	5	korku (en çok geçen), beklemek, yalnızlık (en çok geçen), mektup (en çok geçen), gizli mezhep, düşünmek, öğretim üyesi, ümitsizlik, korku, ölüm, dil, ev

Tablo 9. “Korkuyu Beklerken” Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 9 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ile ilgili tespitlerdedir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *dramatik*, *içsel*, *içsel ve dokunaklı* kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde öyküleyici, anlatısal, hikâye gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.4. “Bir Mektup” öyküsüne ilişkin bulgular

“Bir Mektup” öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 10’da verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı

	<i>f</i>	
Yineleme	34	hayvan (en çok geçen), ayı, köpek (en çok geçen), kahve (en çok geçen), muhterem, gelmek, gelmemek, efendim, uzun mektup (en çok geçen), özür dilemek, terzi, elbise, dikmek, dikiş, prova, giymek, söz, ön arka (en çok geçen), kendi, içkili mürekkep, terzi
Eşdizimsel Örüntüleme	6	yalnızlık; arkadaş, duman, havasızlık, dertleşme, içmek, ev, yatak, karışıklık, şarap, düşüp kalkmak, tanımak, yırtmak, eskimiş bir dil, modası geçmiş bir anlatım, sözlük, satırlar, yazmak, heyecan, endişe, duygu, ev, yatak, koltuk, kıyafet; pantolon, gömlek, atlet, kazak
Gönderim	37	kuduz, bazı arkadaşlarım, kadın (en çok geçen), yaratık, arkadaşlar, köpek (en çok geçen), yaş farkı (en çok geçen), pek muhterem efendim, terzi, üçüncü şey
Örtük Anlatım	4	Fakat ülkemizde tabiat şartları ağırlaştıkça insanlar da şartlarını ağırlaştırırlar. Eşit iki insan olduğumuz izlenimini verdiniz benimle konuşurken. Karakter kendini diğer insanlarla eşit görmüyor ve görülüyor, kendini kabul ettirme ve kanıtlama çabası da buradan geliyor. Alkolün dokunduğu üçüncü şey onu aşağıya çekmeye çalışan ruhunun diğer yüzüdür. Henüz sahibi olamadığı şeyleri elinden almaya çalışan ama iletişim kurmaktan kaçamadığı ama sürekli olarak da kavgalı olduğu ruhunun diğer yönüdür.
Değiştirim	3	serseri dolu meyhaneye (böyle), sanki ben bir dostunuzmuşum da kahve içmeye gelmişim gibi cümlesi (böyle), kadın (onlar)
Bağıntı Ögeleri	31	ve (en çok geçen), da, -de, hatta (en çok geçen), rağmen, fakat (en çok geçen), çünkü (en çok geçen), sonra, ne var ki, oysa, sonuna kadar, ama, ya da

Tablo 10. “Bir Mektup” Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 10 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=37$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları *Değiştirim* ($f=3$) ve *Örtük Anlatım* ($f=4$) iken *Eksilti*, *Benzerlik/Koşutluk*, *İşlevsel Tümce Yapısı*, *Zaman/Kip* unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılmamıştır.

"Bir Mektup" öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 11'de verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Başlık	36 içerikle örtüşmekte (en çok geçen), içerikle tam örtüşmemekte, çağrı görevi, başlık mektupta anlatılanlarla ilgili ipucu vermemekte, başlık hikâyenin türü hakkında bilgi verse de içeriğini yansıtmaz
Bişem/Odaklayım	16 doğrudan aktarım, sade dil, birinci tekil kişi (en çok geçen), iç odaklayım (en çok geçen), deyim (en çok geçen), ara söz, kalıp söz, argo kullanım, benzetme, bağlaç, ikileme
Örge/İzlek	11 lüzumsuzluk, size başka şeylerden de bahsetmek isterim -bunların, bu önemsiz ayrıntıların dışında, demek istiyorum. yalnızlık, bunalım, kendinden utanma, beceriksizlik, aşağılık duygusu (en çok geçen), benlik/ mektup, korku, bozulmuşluk, tutunamayan, topluma uyum sağlayamayan birey yalnızlaşır. Kendini ifade edemeyen duygularını dışa vuramayan insanların kendilerini rahatlatma şekli normalinden biraz farklıdır. Hayvan, veteriner, kuduz, çişini tutmak, köpek kokusu
Sonuç Cümlesi	1 Bivesile
Anlatıcı Bakış Açısı	24 kahraman (en çok geçen), iç odaklayım, birinci tekil kişi
Anahtar Sözcükler	8 mektup (en çok geçen), sevgili, özür dilemek, yalnızlık, köpek (en çok geçen), mektup, telaş, muhterem, cesaret, saygı, terzi, yazı, kadın, efendim, üçüncü şey
Bağntı Ögeleri	1 fakat, yalnız

Tablo 11. "Bir Mektup" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 11 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=36$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken metinle uyuşmadığına, mektupta anlatılanlara ilişkin ipucu vermediğine, tür/içerik yansıtmaya işlevinde yetersizliğine dair tespitler de bulunmaktadır. *İşlev*, *Ana Düşünce Cümlesi*, *Konu Değişim Belirleyicileri*, *Konu*, *İçerik Şeması*, *Ana Duygu* başlıklarında ise bulguya rastlanılmamıştır.

"Bir Mektup" öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 12'de verilmiştir:

Üst Yapı	
	<i>f</i>
Tür	44 kişisel mektup (en çok geçen), anlatısal metin-hikâye (mektup), anlatısal metin-mektup, anlatısal metin-öykü, anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal (en çok geçen), hikâye, açıklayıcı, öyküleyici, öykü
Ton	45 içsel (en çok geçen), bozulmuşluk, korku, yalnızlık duygusu, öğretici, dokunaklı, öyküleyici, betimleyici, esenlikli, kaygı
Tip	45 öyküleyici (en çok geçen), açıklayıcı, hikâye, betimleyici, anlatısal, etkileyici, korku dolu

rkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: “Korkuyu Beklerken” örneği / Ökten, C. E. & Karakuş, N. & Karacaoğlu, M. Ö. & Çap, İ. N.

Sık Kullanılan Sözcükler	5	mektup (en çok geçen), üçüncü şey, muhterem efendim, köpek (en çok geçen), koku, yalnızlık, lüzumsuzluk, işsizlik, iç benlik, efendi (en çok geçen), meyhane, aman Allahım!, aksi şeytan
--------------------------	---	--

Tablo 12. “Bir Mektup” Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 12 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ve tipi ile ilgili tespitlerde. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *içsel*, *dokunaklı*, *yalnızlık duygusu* gibi kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde öyküleyici, betimleyici, anlatsal, hikâye gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.5. “Ne Evet Ne Hayır” öyküsüne ilişkin bulgular

“Ne Evet Ne Hayır” öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 13’te verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı		
	<i>f</i>	
Yineleme	27	içten, samimi, sevgi, saygı, dürüst, namuslu, genç, güzel, açık, doğru, keskin, sigorta memurluğu, havagazi tahsildarlığı, ilaç satıcılığı (en çok geçen), reklamcılık (en çok geçen), evet (en çok geçen), hayır (en çok geçen), red (en çok geçen), sevdiğim insan, ne evet ne hayır (en çok geçen), yemek içmek (en çok geçen), gece gündüz (en çok geçen), seve seve (en çok geçen), sert yumuşak, dilenci zengin, efendim, 5 yıldır, girmek çıkmak, evet hayır, 4 sayısı, gazete, mert, sevgi
Eşdizimsel Örüntüleme	12	bulaşık insan, gayrimeşru iş, para, silah, şantaj (en çok geçen), tehdit (en çok geçen), koz, mal, çalmak, katlanmak, sevdiğim, yakalanmak, el ele vermek, dert, zorluk, dayak yemek, tutuklu (en çok geçen), hapis (en çok geçen), cezaevinde yatmak, içten, samimi, namuslu, dürüst, gazetecilik; başlık, gönül postası, gazete (en çok geçen), baskı, gayrimeşruluk, tehdit, şantaj, baskı, hırsızlık (en çok geçen), iş, sigorta, memurluk, havagazi tahsildarlığı, ilaç satıcılığı, reklamcılık, meslek, gazetecilik, karakter; namuslu, dürüst, haysiyetli, sevgi; o kadar seviyorum ki, yardımcı olmak, doya doya sevmek okşamak, bir mutlu sakın güzel yuva kurmak, çocuğu olmak, baba olmak, kısaca ona her şeyimi adamak ona bakan bütün gözler yalnız ben olmak, el ele kol kola dolaşmak çocuklar gibi, işimiz bittikten sonra konsere plaja sinemaya gitmek eğlenmek, gezmek
Gönderim	37	M.C., kızım, Doktor Akın korkmaz (en çok geçen), gazeteci arkadaşlar (en çok geçen), kardeş, sevdiğim insan (en çok geçen), gayrı meşru insanlar (en çok geçen), annem ve babam, manyak, mektup
Örtük Anlatım	6	Bana bu hususta teselli değil de bu yazdıklarımın fikir ve düşüncelerinizi, bu kızın gönlü var mı yok mu? “suçlu olarak gösteriyorum kendimi” ifadesinden gencin suçsuz olduğunu anlıyoruz. Anlatıcının aynı zamanda çevresiyle birçok konuda çeliştiği, insanları anlayamadığı ve insanlar tarafından anlaşılmadığını ve değerinin bilinmediğini düşündüğü, yalnız ve mutsuz olduğu örtük anlamı haksızlığa uğradığı örtük anlamı üniversite eğitimi almadığı örtük anlamı (en çok geçen)
Değiştirim	1	Yalnız, oğlum, annem benim kızım şöyle yapmış diye söylemiş
Bağıntı Ögeleri	23	fakat (en çok geçen), ya da (en çok geçen), çünkü (en çok geçen), galiba (en çok geçen), ve (en çok geçen), de, bu nedenle, ne var ki, önce, ancak, ki, ne... ne, üstelik, bu arada, bununla birlikte, ama, sonra

Tablo 13. “Ne Evet Ne Hayır” Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 13 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=37$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları *Değiştirim* ($f=1$) ve *Örtük Anlatım* ($f=6$) iken *Eksilti*,

Benzerlik/Koşutluk, İşlevsel Tümce Yapısı, Zaman/Kip unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılmamıştır.

"Ne Evet Ne Hayır" öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 14'te verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Başlık	31 içerikle örtüşmekte (en çok geçen), içerikle örtüşmekte ancak başlık ve içerik ironi şeklinde oluşturulmuştur, başlıkta belirsizlik, bilgilendiriciyle beraber çağrı görevi
Bişem/Odaklayım	12 ünlem ve soru cümlesi, doğrudan anlatım, sade anlatım, yalın dil, iç odaklayım (en çok geçen), deyim (en çok geçen), anlatıcı başkahraman, kalıp söz, bağlaç, argo kullanımı
Örge/İzlek	7 Çelişkiler içinde bocalayan insan ve umutsuzluk (en çok geçen) umutsuzluk Öykünün dış çerçevesinin başkışısı F.G. açısından: 1. İş hayatında dikiş tutturamama, çeşitli işlerde çalışma. 2. Gazetede gönül postasında çalışma. 3. İş ortamında değerinin bilinmemesi, çatışmalar yaşama. İç öyküdeki M.C. açısından: 1. Bir kıza âşık olma. 2. Kızla ilişki kurma çabaları. 3. İntiharlara kalkışma. 4. Gayrı meşru işlere bulaşma. 5. Hapse girip çıkma. 6. Dairede memuriyet. 7. Gazetenin "Gönül Postası"na mektup göndererek akıl danışma (en çok geçen) Gerçeklere inanmayı zorlaştırmak insanın hayatını da zorlaştırır.
Anlatıcı Bakış Açısı	20 kahraman (en çok geçen), iç odaklayım (en çok geçen), birinci tekil kişi
Anahtar Sözcükler	9 mektup (en çok geçen), gazeteci (en çok geçen), Dr. Akın Korkmaz, toplum, aile baskısı, karşılıksız sevgi, tefeci, kız (en çok geçen), sevgi (en çok geçen), manyak, sevmek, acı çekmek, ret, evet, hayır, gönül, dert, gazete, ne evet ne hayır, reddetmek

Tablo 14. "Bir Mektup" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 14 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=36$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken metinle uyuşmadığına, mektupta anlatılanlara ilişkin ipucu vermediğine, tür/içerik yansıtma işlevinde yetersizliğine dair tespitler de bulunmaktadır. *İşlev, Ana Düşünce Cümlesi, Konu Değişim Belirleyicileri, Konu, Bağınıt Ögeleri, İçerik Şeması, Ana Duygu, Sonuç Cümlesi* başlıklarında herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

"Ne Evet Ne Hayır" öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 15'te verilmiştir:

Üst Yapı	
	<i>f</i>
Tür	43 öykü, anlatısal (en çok geçen), anlatısal metin/hikâye, anlatısal metin-öykü, anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal metin-mektup, betimsel metin, hikâye (en çok geçen), mektup, hikâye edici
Ton	46 gülmece (en çok geçen), dokunaklı, güldürü, içsel ve dramatik, içsel ve dokunaklı, içsel (en çok geçen), dramatik (en çok geçen), umutsuzluk, belirsizlik, kalp kırıklığı, dokunaklı (en çok geçen), sevgi, aşk ve hayal kırıklığı, öğretici, gülmece ve alay, etkileyici, düşlemsel
Tip	43 öyküleyici (en çok geçen), hikâye, kalem kavgasına yatkın, anlatısal metin, açıklayıcı, betimleyici, ikna edici, ispatlayıcı, duygusal ve endişeli
Sık Kullanılan Sözcükler	5 ne evet ne hayır, ret, manyak, sevdiğim insan (en çok geçen), gazete, mektup (en çok geçen), anne baba, sevgi, yalnızlık, çaresizlik, ümit ve ümitsizlik, korku, evet, hayır, sevgi, gazeteci, kız, âşık olmak, cevap

Tablo 15. "Ne Evet Ne Hayır" Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 15 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ile ilgili tespitlerde dir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *gülmece*, *dramatik*, *içsel*, *dokunaklı* gibi kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde öyküleyici, hikâye, anlatısal gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.6. “Tahta At” öyküsüne ilişkin bulgular

“Tahta At” öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 16’da verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Yineleme	23 metalik, lira, haçlı, salih, tarihi, kendi, acıklı, tahta at (en çok geçen), işte (en çok geçen), ring, soğuk sıcak (en çok geçen), eski yeni, gülünç acıklı, alay etmek, hürmet etmek, fırsat vermeden, aceleyle, saygı, hürmet, tepe, donmak, geç erken, ey, pardon, baba, bağış, at
Eşdizimsel Örüntüleme	15 armut festivali, balo, tahta at (en çok geçen), bağış, koç, açık artırma, kırmızı kurdele, kokteyl, içki, sarhoş, zift (en çok geçen), kanaviçe (en çok geçen), katran (en çok geçen), düşmana saldırmak, kılıç, savaşçı (en çok geçen), atlılar, asker (en çok geçen), at, savaş; savaşçı, mermi, kılıç, düşman, tepe, ova, ırmak yeşillik (en çok geçen), Odiseus, Ulises, Afrodite, Venüs, dernek başkanı; beyaz saç, sarkık uzun bıyık, soğuk bakış, hesaplı gülümseme, zeytinlik, bağ, bahçe, tarla, toprak, şehir, yetki; belediye reisi, müze müdürü, kasabayı güzelleştirme derneği üyeleri
Gönderim	37 Avni Bey, ecnebi lisamı, belediye reisi, başkan ve yetkili, Ozan (en çok geçen), Tuğrul Tuzcuoğlu, yarı çıplak insan sürüsü (en çok geçen), tahta at (en çok geçen), Salih Efendi, kalas, kasaba, Emin Efendi, ihtiyar adam, Tuzcuların Bekir Bey’in oğlu
Örtük Anlatım	4 heykel örtük anlatımı işlerin liyakat sahibi kimseler tarafından yapılmadığı anlatımı kuyuda yeterli su olmadığı anlatımı Tuğrul Bey, incelemenin başında da belirtildiği gibi, kasabanın itibarlı şahsiyetlerinden biri olan Tuzcuların Bekir Bey’in oğludur. Bu isim tesadüfi olmayıp Karagöz oyunlarındaki Tuzsuz Deli Bekir tipini hatırlatır. Tuzsuz Deli Bekir, bu oyunlarda mahalle kabadayısının tipik bir temsilidir. Daima sarhoş gezer ve çevresindekilere tehditler savurur.
Bağın Ögeleri	25 ama (en çok geçen), de, ve (en çok geçen), ne var ki (en çok geçen), sonra, çünkü (en çok geçen), bu yüzden, fakat, böylece (en çok geçen), sonunda (en çok geçen), bu nedenle (en çok geçen), bir süre

Tablo 16. “Tahta At” Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 16 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=37$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları *Değiştirim* ($f=1$) ve *Örtük Anlatım* ($f=6$) iken *Eksilti*, *Değiştirim*, *Benzerlik/Koşutluk*, *İşlevsel Tümce Yapısı*, *Zaman/Kip* unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılamamıştır.

“Tahta At” öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 17’de verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Başlık	31 içerikle örtüşmekte (en çok geçen), çağrı, içerikle örtüşmekte ancak akla Çanakkale'deki Truva'yı da getirebilir.
Biçem/Odaklayım	16 eksik tümce, doğrudan anlatım, sade ve yalın dil, iç odaklayım soru tümcesi, söz sanatları (benzetme) (en çok geçen), mecazî söylem (dehşet havası esti) (en çok geçen), farklı sözcük grupları (okumuş takımı, dehşet havası) (en çok geçen), kalıp söz, dış odaklayım, deyim, bağlaç, gözlemci (dış odaklayım)
Örge/İzlek	11 kültürel yozlaşma, mücadele, yabancılaşma, isyan birey toplum çatışması motifi (en çok geçen) kültür, adetler, demokrasi, doğu- batı çatışması (en çok geçen) kasaba, savaş, savaşçı, tarihi bölge, şehir, dilekçe, başkan, dernek, turist, heykel tahta Başka kültürlerle tamamen yüzümüze dönmek, kendi kültürümüzü hiçe saymak bize zarar verir.
Anlatıcı Bakış Açısı	21 gözlemci (en çok geçen), kahraman, 3. tekil şahıs (en çok geçen), ilahi bakış açısı (en çok geçen), iç odaklayım, sıfır odaklayım, dış odaklayım (en çok geçen)
Anahtar Sözcükler	9 tahta at (en çok geçen), kasaba (en çok geçen), Tuğrul, belediye başkanı, çatışma, karışıklık, endişe, koç, kasaba halkı düşman, savaşçı (en çok geçen), mücadele, direniş, turist (en çok geçen), batı, tarih (en çok geçen), barış, ihya, at, şehir, heykel, beton, sakallı

Tablo 17. "Tahta At" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 17 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=31$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken farklı çağrışımlara da yol açabileceği belirtilmiştir. Anlatıcı bakış açısında farklı belirlemeler göze çarpmaktadır. *İşlev, Sonuç Cümlesi, Ana Düşünce Cümlesi, Konu Değişim Belirleyicileri, Konu, Bağınıt Ögeleri, İçerik Şeması, Ana Duygu* ile ilgili bulgu elde edilememiştir.

"Tahta At" öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 18'de verilmiştir:

Üst Yapı	
	<i>f</i>
Tür	43 anlatsal metin-öykü, betimsel metin, turist rehberliği, anlatsal (en çok geçen), betimsel metin, anlatsal metin (en çok geçen), hikâye (en çok geçen), açıklama, öykü
Ton	44 içsel (en çok geçen), destansı (en çok geçen), içsel-destansı, gülmece, kalem kavgasına yatkın (en çok geçen), aykırılık, düzene karşı çıkma, birey toplum çatışması, düzene direniş, öğretici, mücadeleciler, dokunaklı, utanç, dramatik (en çok geçen), öğretici (en çok geçen), ayrımcılık, eşit davranmama, adaletsizlik, bilgi akışı sağlayan/kalem kavgasına yatkın, içsel ve dokunaklı, düşlemsel
Tip	42 öyküleyici (en çok geçen), etkileyici nasihatler, hikâye, açıklayıcı, anlatsal metin, betimleme, anlatsal, sinir ve isyan
Sık Kullanılan Sözcükler	3 tahta at (en çok geçen), Tuzcuların oğlu, tarih (en çok geçen), tarihî, turist, kültür, heykel, yabancılaşma, korku, yalnızlık, bey, tahta, kasaba (en çok geçen), bağış

Tablo 18. "Tahta At" Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 18 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ile ilgili tespitlerdedir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *içsel, destansı, dramatik, öğretici, kalem kavgasına yatkın* gibi kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde öyküleyici metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.7. “Babama Mektup” öyküsüne ilişkin bulgular

“Babama Mektup” öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 19’da verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Yineleme	29 babacığım (en çok geçen), baba (en çok geçen), oğul, karışıklık, ev, uydurma, nasıl? (en çok geçen), buhran, Cemil Bey, sen, senin, köy, şehir, ev, apartman, gülünç durum, alaya almak, gerçek, yekte yavrum yekte, güzel çirkin, siyaset, duvar, anneciğim, teyzeciğim, oğlum, kardeşim
Eşdizimsel Örüntüleme	13 cenaze töreni (en çok geçen), cenaze, cenaze namazı (en çok geçen), aksilik, ağlamak, çelenk, anlaşılmaz, gerçek, mezar (en çok geçen), tabut (en çok geçen), çukur (en çok geçen), beton blok, yatmak, mezarlık, üzüntü, öteki dünya (en çok geçen) akrabalık; anneciğim, teyzeciğim, oğlum, kardeşim (en çok geçen), savaş (en çok geçen), kahramanlık (en çok geçen) duygu; gurur, öfke, tepki, isyan, merak, ölüm, madalya, barış, karakter; sert, duygusuz, bencil, aile; baba, oğul, anne, yer; köy, kasaba, taşra
Gönderim	36 baba (en çok geçen), babacığım (en çok geçen), şimdiki gençler (en çok geçen), ülkeyi yönetenler, Cemil Bey, egoist gençler, bazı olaylar
Örtük Anlatım	2 Cenaze törenin nasıl oldu? Oğul babasının ölümünün ardından kendiyile yüzleşerek suçun kendi üzerine düşen payını kabul etmiştir.
Değiştirim	6 Babasına kızdığı ya da sıkıntılar duyduğu zamanlar (böyle) bu yargıya bir 'filân' sözünü eklemeyi de ihmal etmiyorum. (böyle), annemin mezarına gömmemek (öyle) “senin aynadan gördüğünü ben duvardan görürüm” sözü (bu cümle)
Bağıntı Ögeleri	33 ve (en çok geçen), ile, sonra (en çok geçen), de (en çok geçen), ama (en çok geçen), ne yazık ki (en çok geçen), ya da (en çok geçen), fakat, son yıllarında, ki, çünkü, oysa, bu nedenle, sonra, belki, için

Tablo 19. “Babama Mektup” Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 19 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru *Gönderim* ($f=36$) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları *Değiştirim* ($f=6$) ve *Örtük Anlatım* ($f=2$) iken *Eksilti*, *Benzerlik/Koşutluk*, *İşlevsel Tümce Yapısı*, *Zaman/Kip* unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılamamıştır.

“Babama Mektup” öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 20’de verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı	
	<i>f</i>
Başlık	35 içerikle örtüşmekte (en çok geçen), otobiyografik olan metne bir gönderim ve bilgilendirme görevi üstlenmiştir
Biçem/Odaklayım	18 dış odaklayım, sade, samimi dil, iç odaklayım (en çok geçen), birinci tekil ağız, devrici cümle, doğrudan aktarım cümlesi, deyim (en çok geçen), karşılaştırma (en çok geçen), kalıp söz bağlaç, bilinmesi güç sözcükler (tezyid-i şahsiyet, taksim-i şahsiyet, tedrici intihar, tedrici inhitat, menfaat temini ciheti, menfi neticeler tevlid ettiği, müncer oldum, fırka kâtib-i umumisi, ekabir ve telakki)
Örge/İzlek	12 özlem, içselleşme, sitem, iç hesaplaşma, yalnızlık (en çok geçen), ümitsizlik. <i>Seni artık değiştirmek mümkün değil babacığım; bu nedenle kendimi de değiştirmenin mümkün olacağını sanmıyorum.</i> baba, isyan (haykırış), birbirinden kopmuşluk, bastırılan duygular, korku

		kuşak çatışması (en çok geçen) <i>Yakınlarınız, özellikle anne ve baba gibi aile başına sahip olduğunuz insanları kaybetmek zordur. Sizi bırakıp gitmeseler de tekrar görme şansınız vardır ama ölen insan geri gelemez. Hikâyede de babasını kaybeden yazar, bunun acısını çekmekte ve babasına söylemek istediklerini mektupla anlatmaktadır.</i>
Anlatıcı Bakış Açısı	21	kahraman (en çok geçen), birinci tekil şahıs, iç odaklayım (en çok geçen)
Anahtar Sözcükler	8	mazi, özlem, kırgınlık, mektup (en çok geçen), ölüm (en çok geçen), korku, babacığım (en çok geçen), duygu (en çok geçen), baba (en çok geçen), oğul (en çok geçen), haksızlık, cenaze, ev, yalnızlık, sevgi, senin

Tablo 20. "Babama Mektup" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 20 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında (f=35) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken gönderim/bilgilendirme görevi üstlendiği de belirtilmiştir. Anahtar sözcüklerde çeşitlilik söz konusudur. İşlev, Sonuç Cümlesi, Ana Düşünce Cümlesi, Konu Değişim Belirleyicileri, Konu, Bağıntı Ögeleri, İçerik Şeması, Ana Duygu başlıklarına ilişkin bulgu elde edilememiştir.

"Babama Mektup" öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 21'de verilmiştir:

Üst Yapı		
	f	
Tür	40	anlatısal (en çok geçen), kişisel mektup, anlatısal/mektup (en çok geçen), anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal, öyküleyici, düşünsel (mektup), hikâye, anlatısal hikâye, açıklayıcı, öykü, mektup, betimsel
Ton	41	içsel (en çok geçen), dramatik (en çok geçen), içsel-dokunaklı (en çok geçen), dokunaklı (en çok geçen), kuşak çatışması, bastırılan duygular, özlem, babaya isyan, ağlatısal, dokunaklı- lirik, dramatik- içsel, duygusal, öyküleyici, betimleyici, dramatik, içsel. Soyaçekim, babanın kaderini yaşamak, kalem kavgasına yatkın, endişe- kaygı
Tip	40	öyküleyici (en çok geçen), betimleyici, anlatısal metin (en çok geçen), bilgi akışı, açıklayıcı, içsel, anlatısal, hikâye, açıklayıcı ve bilgi akışı sağlayan, duygusal
Sık Kullanılan Sözcükler	4	baba (en çok geçen), mektup, ölüm (en çok geçen), karışık, yalnız, egoist, iç benlik, yalnızlık (en çok geçen), kuşak çatışması, korku, babacığım, duygu

Tablo 21. "Babama Mektup" Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 21 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ile ilgili tespitlerde dir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte *içsel*, *dramatik*, *içsel-dokunaklı*, *dokunaklı* gibi kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde öyküleyici, anlatısal metin gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

3.8. "Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya" öyküsüne ilişkin bulgular

"Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya" öyküsünde küçük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 22'de verilmiştir:

Küçük Ölçekli Yapı

	<i>f</i>	
Yineleme	22	pasta, kurabiye, ayran, elma, sucuk, ekme (yiyecek), hikâyeci gece (en çok geçen), sıkı sıkı (en çok geçen), seyyar, hikâye satıcılığı, iş, demiryolu (en çok geçen), istasyon, hikâye (en çok geçen), tren, genç (en çok geçen), sık sık, satmak, doğru dürüst (en çok geçen), geceler, hepsi (en çok geçen), ücret, posta trenleri, açmak kapamak, aç-tok, istasyon-posta treni- istasyon şefi- telgraf-makasçılık-savaş-top sesi, zor-güç, artık, memur-esnaf-sanatçı
Eşdizimsel Örüntüleme	15	kulübe (en çok geçen), peron (en çok geçen), yük vagonu, istasyon (en çok geçen), yanaşmak, satıcı, vagon (en çok geçen), dolaşmak, ray (en çok geçen), yolcu (tren), istasyon, kulübe, istasyon, tren, post, makasçılık, istasyon şefi, ekspres (en çok geçen), tedavi (en çok geçen), hastalık (en çok geçen), hastane (en çok geçen), şef, tren (en çok geçen), zayıflama, yemek, elma, ayran, sucuk ekme, savaş, cephe, asker, demiryolu, gürültü, düdük, mektup, adres, okuyucu
Gönderim	41	Genç Yahudi (en çok geçen), üç hikâyeci (en çok geçen), istasyon şefi (en çok geçen), genç kadın (en çok geçen), yataklı vagon yolcuları, hikâye, istasyonun tek memuru, kopya, sevgili okuyucum
Örtük Anlatım	1	Hikâyenin genel anlatımından işçilerin zorlu çalışma şartları içerisinde olduğu örtük yollarla verilmiştir.
Değiştirim	6	Satışlar iyi gitmiyordu. Savaş yıllarıydı. Ekme bile pahalıydı. Ayrıca sık sık karartma yapıyor, istasyonun ölgün ışıkları eserlerimizi büsbütün aydınlatmaz oluyordu (böyle) Karartmanın yapıldığı gecelerde (böyle) bizim ülke (topraklarımız) “yakamızı bırakmıyordu” sözüyle alay ediyordu (böyle anlarda)
Bağıntı Ögeleri	32	ve (en çok geçen), de, neyse, fakat (en çok geçen), oysa (en çok geçen), sonra (en çok geçen), aslında, çünkü (en çok geçen), böylece (en çok geçen) hikâyede, karşılık, amaç, sebep, sonuç, katkı/sürerlilik, zaman, karşılaştırma, birlik, art arda gelme ve almaşım örnekleri vardır.

Tablo 22. “Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya” Öyküsüne İlişkin Küçük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 22 incelendiğinde en fazla tespit edilen küçük ölçekli yapı unsuru Gönderim (f=41) olmuştur. En az tespit edilen küçük ölçekli yapı unsurları Değiştirim (f=6) ve Örtük Anlatım (f=1) iken Eksilti, Benzerlik/Koşutluk, İşlevsel Tümce Yapısı, Zaman/Kip unsurlarına ilişkin bulgulara rastlanılmamıştır.

“Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya” öyküsünde büyük ölçekli yapıya ilişkin bulgular Tablo 23’te verilmiştir:

Büyük Ölçekli Yapı

	<i>f</i>	
Başlık	34	içerikle örtüşmekte (en çok geçen), içerikle örtüşmekte, bir rüya bölümü tam olarak örtüşmemekte, bilgilendirme, içerikle tam örtüşmemekte
Biçem/Odaklayım	13	eksik tümce, sade dil, kahraman bakış açısı (en çok geçen), iç odaklayım (en çok geçen), devrik cümle, doğrudan aktarım, benzetme, deyim (en çok geçen), iç monolog, kalıp söz, bağlaç, ikileme
Örge/İzlek	5	savaş, tren, yokluk, İstasyon hikâyeciliği, kendini yenileyemeyen bireyin çaresizliği (en çok geçen) yalnızlık (en çok geçen) umutsuzluk (en çok geçen)

		İnsan sosyal bir varlıktır. Ne kadar çevresinden, güncel olaylardan uzak kalırsa o kadar kendine zarar vermiş olur. Sosyalliğini yaşayamayan insan yaşadığı hayatında zevklerini tadamaz.
Anlatıcı Bakış Açısı	20	kahraman (en çok geçen), iç odaklayım (en çok geçen), "biz" şahıs eki
Anahtar Sözcükler	15	hikâye kitapları, seyyar satıcılar, tren (en çok geçen), hastalık, savaş, yokluk, belirsizlik, posta (en çok geçen), tren istasyonu (en çok geçen), hikâyeciler, istasyon (en çok geçen), istasyon şefi (en çok geçen), demiryolu (en çok geçen), hikâye (en çok geçen), genç (en çok geçen), okuyucu (en çok geçen), hikâye satıcıları, satıcı (en çok geçen), güçlük, hikâyecilik, parasızlık, kulübe, hikâyeci

Tablo 23. "Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya" Öyküsüne İlişkin Büyük Ölçekli Yapı Bulguları

Tablo 23 incelendiğinde metnin büyük ölçekli yapı unsurlarında farklı bulgulara rastlanılmıştır. Başlık bulgularında ($f=34$) içerik uyumu en fazla ifade edilmişken içerikle örtüşmediğine yönelik görüşler de mevcuttur. Anahtar sözcüklerde çeşitlilik söz konusudur. *İşlev, Sonuç Cümlesi, Ana Düşünce Cümlesi, Konu Değişim Belirleyicileri, Konu, Bağını Ögeleri, İçerik Şeması, Ana Duygu* başlıklarında herhangi bir bulgu elde edilememiştir.

"Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya" öyküsünde üst yapıya ilişkin bulgular Tablo 24'te verilmiştir:

Üst Yapı		
	<i>f</i>	
Tür	44	anlatısal (en çok geçen) anlatısal-hikâye (en çok geçen), hikâye (en çok geçen), anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal-kişisel mektup, anlatısal, öyküleyici, demiryolu hikâyecileri metni mantıksal tutarlılık ilişkisi içerisinde gerçek ve düşsel olayları anlatan bir metindir, açıklayıcı hikâye edici metinler
Ton	44	içsel (en çok geçen), dramatik (en çok geçen), içsel- dramatik, dokunaklı (en çok geçen), içsel- dokunaklı (en çok geçen), Bireyin çaresizliği, yalnızlık, umutsuzluk, dram, dokunaklı hayat mücadelesi, ümitsizlik, fakirlik, belirsizlik, yoksulluk, yorgunluk ve mücadele, hikâyenin geneline baktığımızda bizde bıraktığı duygu çaresizliktir, betimleyici, öyküleyici, betimleyici, dokunaklı, içsel, dokunaklı ve ağırlısal, kaygı ve endişe
Tip	40	öyküleyici (en çok geçen), betimleyici, hikâye (en çok geçen) anlatısal metin (en çok geçen), anlatısal (en çok geçen), yalnız ve etkileyici
Sık Kullanılan Sözcükler	4	demiryolu (en çok geçen), istasyon (en çok geçen), istasyon şefi, hikâye (en çok geçen), hikâyeci, satıcı, yabancılaşma, yalnızlık, kulübe, savaş, kanun maddesi, Allah, tren, vagon, okuyucu

Tablo 24. "Babama Mektup" Öyküsüne İlişkin Üst Yapı Bulguları

Tablo 24 incelendiğinde en fazla bulgu metnin tonu ve türü ile ilgili tespitlerde dir. Burada metnin tonuna ilişkin farklı tespitler olmakla birlikte içsel, dramatik, içsel-dramatik, dokunaklı gibi kavram alanına dayalı farklı ifadeler söz konusudur. Metnin tür ve tip özelliklerinde öyküleyici, hikâye, anlatısal metin gibi metnin üst yapı unsurlarının okuyucu tarafından net anlaşıldığına ilişkin saptamalar mevcuttur.

4. Tartışma, sonuç ve öneriler

Çalışmada öğrencilerin, dil bilgisi temelli okumadan yola çıktığı ve parçadan bütüne gitmekte zorluk yaşadığı görülmektedir. Bu çerçevede öğrenciler, küçük yapıya ait dil bilgisi unsurlarına ağırlık vermiş ve bu konularla daha rahat çalışmışlardır. Özellikle dil bilgisel bağlaşıktan gönderim ve bağını ögeleri öğrencilerin en çok üzerinde durduğu konulardır. Öğrenciler, hikâyenin içeriğini anlayabilmek için özne

ve yüklem uyumuna, özne ve zamir uyumuna gönderimler sayesinde dikkat etmişlerdir. Postmodern anlatılarda kullanılan üst kurmaca tekniği ile okura okuduğu metnin kurgusal olduğu kabul ettirilir ve metnin yazılış süreci okurla paylaşılır (Kayabaşı & Özdarıcı, 2022). Alışlagelmiş hikâye anlatımı ve olay örgüsünden farklı olarak postmodern edebiyata özgü parçalı anlatımın ifadelerini takip edebilmek için de bağıntı öğelerini sıralamak faydalı olmuştur. Fakat postmodern hikâyelerin kurmacasının daha iyi anlaşılabilmesi için daha fazla yardımcı unsura ihtiyaç vardır. Böylelikle dil bilgisel bağlaştaki gönderim ve bağıntı öğelerinin yönlendirmesiyle sözcüksel bağlaştıkla geçiş daha kolay olmuştur. Sözcüksel bağlaştıkta yineleme ve eş dizimsel örüntülemenin kurmacayı daha kolay anlaşılır kıldığı görülmüştür. Sözcüksel bağlaştıktan da yineleme üzerinde en fazla örnek verilen bileşendir. Yinelemenin anahtar sözcük tespitine de destek olduğu gözlemlenmiştir. Küçük yapı çalışmasında sözcük öğretimi stratejilerinden tekrarlardan yararlanma, yakın anlamlı sözcükleri bir araya getirme, sözcüklerin gerçek (temel), mecaz, çok anlamlılık gibi anlam özelliklerinin belirleme, sözcükleri ve dolayısıyla metin içindeki ifadeleri birbirleriyle ilişkilendirme gibi stratejileri kullanmışlardır. Ayrıca öğrenciler, sözcük çalışmaları ile yeni olan sözcükleri anlam, yapı, yazım yönlerinden de incelemişlerdir. Böylelikle küçük yapı aracılığıyla sözcüğün yapı, kullanım ve anlam uyumunun, hikâyenin kurgusuna nasıl katkı sağladığını fark etmişlerdir. Yazarın çeşitli dil kullanımlarına dayanarak oluşturduğu metnin anlamsal kodunu çözebilen, doğru parametreler aracılığıyla metni yorumlayarak temel izleğe ulaşabilen öğrenci/öğretmen adayı böylelikle yazarla doğrudan iletişime geçebilmiştir (Aydın & Torusdağ, 2014).

Büyük ölçekli yapıya ait konularda ise başlık ve içerik uyumu, öğrencilerin genellikle en kolay tespit edebildikleri konudur. Bununla birlikte bazı hikâyelerde başlık ile içerik uyumunu kolay tespit edebilmelerine rağmen örge/izlek, biçem ve bakış açısını incelemede zorlandıkları görülmüştür. Postmodern hikâyenin gerçeği, okuyucu için bir bulmaca haline getirmesi, okuyucuya açık tek bir gerçek sunmaması, hikâyenin sonunu belirsiz bırakması, okuyucunun her okumada yeni bir kurguyla karşılaşmasına yol açmaktadır. Okuyucu, başlık ve içeriğe farklı anlamlar yükleyebilmektedir. Bu da öğrencilerin başlıktan edindikleri içerikle ilgili varsayımlarının okuma ilerledikçe geçersiz olduğunu göstermektedir. Örge, izlek, biçem ve anlatıcı bakış açısının açık bir şekilde belirlenebilmesi, sözcüklerin ve cümlelerin yapısal ve bağlamsal diziliminden çıkarılabilmektedir. Küçük ölçekli yapı ile parçadan bütüne ulaşmak söz konusu iken büyük ölçekli yapıda ise bütünden parçaya gitmek amaçtır. Fakat öğrencilerin, büyük ölçekli yapıda ise bütünden parçaya gitmekte, anlam bilgisini şekillendirmekte zorlandıkları görülmüştür. Başka bir ifadeyle hikâyenin kurmacasını destekleyen konuları, temaları, ana fikri, ana duyguyu bulmakta zorlanmışlardır. Bu aşamada anahtar sözcüklerin sıralanması, temaların ve ana fikrin anlaşılması açısından önemlidir. Anahtar sözcüklerden temalara, temalardan ana fikre, ana duyguya ulaşmak daha kolay olmuştur. Sözcük öğretim stratejilerinden olan anahtar sözcüklerle çalışmak, öğrencinin sözcük hazinesini zenginleştirdiği gibi metne hazırlanmasını da sağlamıştır. Ayrıca başlık ve içerik uyumunu arama, sözcüklerin düz anlamından ziyade yan/mecaz anlamlarını metnin bağlamından keşfedilmesine de yardımcı olmuştur. Örge, izlek ve biçemi tespit etmeye çalışırken hikâyedeki sözcüklerin çağrışımlarına gidilmiştir. “Alımlama Estetiği” gibi okur merkezli kuramlar postmodern yapıtları okumak-anlamak için biçilmiş kaftandır (İnce, 2022). Postmodern edebiyatın alımlama estetiği sunması, okuyucuyu her okumada yeni bir yorumlama ile baş başa bırakmaktadır. Çağrışımlarla yorumlar tek tip olmamakta ve çeşitlenmektedir. Bu çeşitlilik, okuyucuya özgürlük sunarken aynı zamanda kendini başka bir bulmacanın içinde bulmasına da yol açmaktadır. Sözcük öğretiminde yararlanan çağrışımlar ve hikâyenin kurgusu ile ilişkilendirebilme, öğrencinin sosyokültürel ve akademik birikimi ile doğrudan ilgili olduğu görülmüştür.

İnce (2022) iyi bir edebiyat okuru olmanın yolunun “hangi metnin nasıl okunacağını iyi bilmesinden” geçtiğini ifade etmiştir. Postmodern kurmacanın parçalı, çok temalı, sözce ve

göstergelere dayalı anlatımının daha iyi anlaşılmasında üst ölçekli yapı önemli bir görev üstlenmektedir. Tür, tip ve ton arasındaki farkın gözetilmesi, öрге ve izleğin daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır. Öрге ve izlek farkındalığı da yazmanın plânlanamabilmesi için önemlidir. Üst ölçekli yapıda tür, ton ve tip ayrımı maalesef açık değildir. Öğrenciler, metinlerin yapılarının karmaşık olması nedeniyle özellikle belirli bir tür ve tip ayrımı yapmakta zorlanmıştır.

Postmodern eserlerde yazar, yapıtı bitirdikten sonra okuyucunun gelip eserin içindeki anlamı/gerçekliği keşfetmesini bekler (İnce, 2022). Postmodern hikâyelerde temaların, ana fikrin, ana duygunun parça parça verildiği düşünülürse parçadan bütüne gidebilmek için sözcüklerin bağlamsal anlam ve kullanımının oluşturulması gerekmektedir. Öğrenciler parçadan bütüne, sözcüğün yapısından anlamına ve kullanımına doğru bir yol izlemeye çalışmışlardır. Bu odaklanma, sık kullanılan sözcüklerin tespiti ile pekiştirilerek üst yapıdaki tür, tip ve ton farkındalığını geliştirmiştir. Öncesinde öрге, izlek, biçem ve anlatıcı bakış açısı ile çalıştıkları sözcüklerin bağlam ve tema alanlarına dikkat ederek hikâyelerdeki kurmacanın anlaşılması sağlanmıştır. Burada sözcük öğretim stratejilerinden kavram alanı belirlemenin metnin türü, tipi ve tonu üzerindeki etkisi görülmektedir. İnce'nin (2022) Oğuz Atay'ın "Unutulan" öyküsünde postmodernist izdüşümleri saptadığı araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmış, edebî yapıtların okunmasında doğru yöntemin seçilmesi kadar yöntem bilgisine sahip okurların yetiştirilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Özetle sözcüklerin yinelenmesinin, eş dizimsel örüntülemesinin, bağıntı öğelerinin dilbilgisi temelli olarak değerlendirilmesinden kavram/tema havuzlarının belirlenmesine geçiş, büyük yapının yardımı ile olmuştur. Başlık ve içerik uyumu, anahtar sözcükler, tema, ana fikir, ana duygu, biçem, anlatıcı bakış açısı etkinlikleri sözcük temelli çalışmalarla daha verimli hale gelmiştir. Sözcüklerin yapısal görevleri ile anlamsal görevlerinin ayırt edilmesi, metindilbilimsel ölçütlerle daha açıklık kazanmıştır. Böylece okuduğunu bağlama uygun anlama, yorumlama ve çıkarımda bulunma sürecinde sözcüklerin ve beraberlerindeki dil bilgisel yapıların cümledeki görevleri ve kullanımları daha iyi anlaşılmuştur.

Öğretmen adaylarının metindilbilimsel açıdan yetkin olmaları metni anlama/yorumlama sürecini olumlu etkileyeceği gibi yetiştirecekleri öğrencilere bunu aktarmaları da daha kolay olacaktır. Benzer çalışmalar Türk edebiyatının farklı postmodern eserleri üzerinde yapılabilir, metindilbilim dersi kapsamında farklı uygulamalar ile bu süreç daha da zenginleştirilmiş hâle getirilebilir. Çalışmanın bu noktada yeni yapılacak çalışmalara kaynaklık etmesi öngörülmektedir.

Kaynakça

- Akyol, H. (1997). okuma metinlerindeki soruların sınıflandırılması. *Eğitim ve Bilim*. 21(105) 10-16.
- Atay, O. (2017). *Korkuyu Beklerken*. 47. Baskı, İletişim Yayınları.
- Aydın, İ. & Torusdağ, G. (2014). Türkçe öğretimi çerçevesinde yazınsal bir metin çözümleme örneği olarak Refik Halit Karay'ın Garip Bir Hediye'si. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(4), 109-134. DOI: 10.7884/teke.340
- Baş, B. (2011). söz varlığı ile ilgili çalışmalarda kullanılacak ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. (29), 27-61.
- Beyreli, L., Çetindağ, Z., & Celepoğlu, A. (2010). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Pegem Akademi.
- Cellier, M. (2008). *Guide Pour Enseigner Le Vocabulaire À L'école Élémentaire*. Retz.
- Demir, C. (2006). Türkçe/edebiyat eğitimi ve kişisel sözcük serveti. *Millî Eğitim dergisi*. 34(169), 207-225.

rkçe öğretmeni adaylarının kelime öğretimi stratejileri belirlemelerinde edebî metinlerin önemi: “Korkuyu Beklerken” örneği / Ökten, C. E. & Karakuş, N. & Karacaoğlu, M. Ö. & Çap, İ. N.

- Demir, S. (2021). yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde biçimbilim ve sözdizimi farkındalığını geliştirmede araç dil kullanımı. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4 (1), 56-77. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijotfl/issue/63209/931344>
- Demirekin, M. (2017). yabancı dil olarak Türkçenin anlamlandırılmasında sözcük ve dil öğrenme stratejileri kullanımı. [Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]
- Deniz, E. (2017). yedinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi, sözcük bilgisi ve okuduğunu anlama düzeyleri ile yazma becerileri arasındaki ilişki. [Yayımlanmamış doktora tezi, İnönü Üniversitesi]
- Doğan, Y. (2014). yabancılar Türkçe kelime öğretiminde market broşürlerinden yararlanma. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 10(1), 89-98. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/jlls/issue/9938/122946>
- Duran, E. & Bitir, T. (2017). bağlam temelli sözcük öğretiminin sözcük kazanımına katkısı. *Uluslararası eğitim bilimleri dergisi*. (11), 70-94.
- Gass, S. (1999). Incidental vocabulary learning: Discussion. *SSLA*. 21, 319-333.
- Göçer, A., Kılıç, B. S. (2021). ortaokul Türkçe ders kitaplarında sözcük öğretimi üzerine öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16(31), 1-20.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Gül Yayınevi.
- Günay, D. (2007). *Metin Bilgisi*. Multilingual.
- Günay, D., Karagöz, M. & Oryaşın, U. (2014). metinlerin yorumlanmasında metin tonlarının önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*. 7(35), 112-120.
- Güneş, F. (2013). Kelimelerin gücü ve zihinsel sözlük. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 29-40.
- Hulstijn, J. (2005). theoretical and empirical issues in the study of implicit and explicit second-language learning: Introduction. *Studies in Second Language Acquisition*. 27(2), 129-140. Doi:10.1017/S0272263105050084
- İltar, L. & Açık, F. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin türlerinin sınıflandırılması ve ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası - Journal of Turkology*. 29(2), 311-346.
- İnce, B. (2022). Oğuz Atay'ın “Unutulan” adlı hikâyesinin postmodern unsurlar açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 294-306. DOI: 10.29000/rumelide.1104535.
- İpek Eğilmez, N. (2010). ilköğretim Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarına aktarımı. [Yayımlanmamış doktora tezi, Uludağ Üniversitesi]
- Karadağ, Ö. (2013). *Kelime öğretimi*. Kriter Yayınevi.
- Karakuş, N. & Karacaoğlu M. Ö. (2021) Türkçe öğretiminde metin kullanımı (*Türkçe Öğretimi 2* – Ed. Berna Ürün Karahan). Kriter Yayıncılık.
- Karatay, H. (2007). Sözcük öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Karayazı, N. & Karakuş, N. (2018). sözcük öğretimi açısından bilmecelerin yeri: küçükler gazetesi örneği. *Motif akademi halkbilimi dergisi*. 11(24), 108-123. DOI: 10.12981/mahder.456007
- Kayabaşı, Ş. & Özdarıcı, Ö. (2022). Sezer Ateş Ayvaz'ın öykülerinde postmodern unsurlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 315-339 . DOI: 10.29000/rumelide.1104545
- Korkmaz, C. B. (2019). metin sınıflandırması bağlamında yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan dinleme metinleri. *Türkiyat Mecmuası Journal of Turkology*. 29(1), 93-126.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma* (Çev. Editörü: Selahattin Turan). Nobel Yayınları.

- Neuman, S. B., Dwyer, J. (2009). missing in action: vocabulary instruction in prek. *The reading teacher*. 62(5), 384-392.
- Okur, A., Dağtaş, A. (2014). ortaokula yönelik sözcük öğretimi çalışmaları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 2(4), 66-84.
- Özalp, B. (2011). ilköğretim 1. ve 2. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin sözcük sayısının kişisel sözcük servetine katkısının değerlendirilmesi. [Yayımlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Özbay, M., Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe eğitiminde sözcük hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(1), 30-45.
- Pehlivan, A. (2003). Türkçe kitaplarında sözcük dağarcığını geliştirme sorunu ve çözüm yolları. *Dil Dergisi*. 122(1), 84-94.
- Schmitt, N. (2008). instructed second language vocabulary learning. *Language teaching research*. 12(3), 329-363.
- Sebzecioğlu, T. (2016). *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi*. Kesit Yayınları.
- Torusdağ, G. & Aydın, İ. (2017). *Metindilbilim ve Örnek Metin Çözümlemeleri*. Pegem Akademi.
- Uyar, Özge Başak (2012). 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin öğrencilerin söz varlığına katkısı. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi].
- Uysal, A., Direkci, B. (2021). etkileşimli sözcük duvarı tekniğinin 5. sınıflara sözcük öğretiminde kullanılması. *Journal of world of turks/zeitschrift für die welt der türken*, 13(1).
- Uysal, P. K. (2021). akıcı okuma, okuduğunu anlama ve sözcük hazinesinin geliştirilmesinde kullanılan bir yöntem: okuma tiyatrosu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 9(1), 76-93.
- Vancomelbeke, P. (2004). *Enseigner le vocabulaire*. Nathan, Coll. Les repères pédagogiques. Série Formation.
- Wilkins, D. (1972). *Linguistics in Language Teaching*. Arnold.